

A JOGALAPNÉLKÜLI GAZDAGODÁS SZABÁLYÁNAK ÉRTELMEZÉSE

A jogalap nélküli vagyoni előny visszatérítésének kötelezettsége kizárólag a közvetlenül hátrányt szenvedő és a vagyoni előnyhöz jutó fél között bekövetkezett gazdagodás rendezésére alkalmas/ Ptk. 361. §. (1) bekezdés /

2006. április és május hónapokban a felperes 285.130 kg betonacélt értékesített a S.M. Kft. részére. A felperes a vevő rendelkezése szerint a megvásárolt anyagot az alperes telephelyére szállította le. A kiszámlázott 38. 918.376,-Ft ellenértéket a S. M. Kft. a felperes felé nem egyenlítette ki, így a felperes vele szemben felszámolási eljárást kezdeményezett, ahol követelését bejelentette.

A felszámolási eljárást a Fővárosi Bíróság 2009. január 12-én kelt végzésével egyszerűsített módon befejezte és az adós gazdálkodó szervezetet megszüntette. A felperes hitelezői igénye kielégítetlen maradt.

Ezt megelőzően a S.M. Kft. a felperestől vásárolt betonacélt – 675.000,-Ft-tal magasabb összegért - az alperes részére értékesítette, aki ennek vételárát – 1.600.000,-Ft ellenérték kivételével – a S.M. Kft. részére nem fizette meg.

A felperes módosított kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 37.318.376,-Ft tőkeösszeg és ennek 2009. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a gazdálkodó szervezetek egymás közötti jogviszonyára irányadó törvényes mértékű késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére. A felperesi álláspont szerint az alperes jogalap nélküli gazdagodás címén köteles megfizetni a felperes részére a S.M. Kft. által vásárolt, de ténylegesen az alperes részére leszállított betonacél ellenértékét. Azzal ugyanis, hogy a S.M. Kft. a felperes felé a betonacél ellenértékét nem fizette meg, a felperesnél vagyoni hátrány keletkezett, amely az alperesnél jelentkezett vagyoni előnyként.

Az alperes ellenkérelme elsődlegesen arra irányult, hogy a bíróság a felperes keresetösszege joga hiányában a pert szüntesse meg. Érdemben a kereseti kérelem elutasítását kérte. Hivatkozott az alperes arra, hogy összesen 10.337.732,-Ft értékben az alperes a S.M. Kft. felé a betonacél ellenértékének egy részét megfizette, továbbá arra is, hogy a felperesnél hátrányként jelentkező ki nem fizetett betonacél ellenértéke az nála azért sem jelentkezhett előnyként, mivel ezeket az anyagokat a Gy. Stadion építésénél felhasználta, ugyanakkor ezen munkálatok ellenértéke az alperes részére nem került kifizetésre.

Az alperesi álláspont szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai jelen helyzetben azért sem alkalmazhatók, mivel a felperes követelése a S.M. Kft-vel kötött szerződésből származik. A felperes jogi érvelésének elfogadása azt a helyzetet eredményezné, hogy a felszámolási eljárásban meghatározott kielégítési sorrend mellőzésével hozzá lehetne jutni a felszámolás alá került gazdasági társaság követeléseire úgy, hogy abból a többi hitelező nem részesülne. A felszámolás alá

került gazdasági társaság – jelen esetben a S.M. Kft. – követeléseinek behajtása a felszámoló feladata és ezeket az összegeket a hitelezők között a jogszabály által meghatározott sorrendben kell felosztani.

Az elsőfokú bíróság támadott ítéletében a felperes kereseti kérelmét elutasította és kötelezte a felperest 900.000,-Ft perköltség alperes részére való megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság az alperes permegszüntetésre irányuló kérelmét is elutasította. Az EBH 2005.1227. számú eseti döntésre hivatkozással kifejtette, hogy a perbeli legitimáció főszabályként anyagi jogi kérdés, hiánya pedig nem permegszüntetéshez, hanem a kereset érdemi elutasításához vezetne. Jogalap nélküli gazdagodás esetén nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely előírná, hogy ez esetben a pert csak erre feljogosított személy indíthatja meg, vagy csak meghatározott személyekkel szemben volna indítható. Ebből következően a Pp. 130. §. (1) bekezdés g.) pontja, illetőleg 157. §. a.) pontja szerinti jogkövetkezmények sem alkalmazhatók.

Ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett követelése megalapozottságához a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy az alperesi kötelezettnél meglévő 37.318.376,-Ft összegű vagyoni előny és a felperesi jogosultnál előállt legalább ugyanilyen összegű vagyoni hátrány között az ok-okozati összefüggés más jogalap hiányában áll fenn. Ezen bizonyítási kötelezettségének azonban a felperes nem tett eleget. Felperes nem tudta bizonyítani, hogy a vagyoni előny az alperesnél jelentkezett, ugyanis nem tudta igazolni, hogy ki volt a végfelhasználója a betonacélnek és annak ellenértéke kinek milyen összegben került kiegyenlítésre. Nem bizonyította a felperes, hogy a nála jelentkező vagyoni hátrány egyező mértékű volna az alperesnél jelentkező előnnyel, hiszen a felperes 675.000,-Ft-tal kisebb összeget számlázott a S.M. Kft. felé, mint a S.M. Kft. az alperes felé. Mindemellett az alperes oldalán esetlegesen jelentkező vagyoni előnyt csökkentette az alperes által a S.M. Kft. részére a felperes által sem vitatottan teljesített 1.600.000,-Ft összegű kifizetés.

Az ítélet ellen felperes élt fellebbezéssel annak megváltoztatását és a kereseti kérelemnek történő helyt adást, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérve. Álláspontja szerint a felperes azon eljárása, hogy igényét jogalap nélküli gazdagodás címén kívánja érvényesíteni, sem jogszabályt, sem pedig a S.M. Kft. hitelezőinek érdekeit nem sérti. Felperes az általa elszenvedett vagyoni hátrány és az alperesnél jelentkező vagyoni előny közti okozati összefüggésre vonatkozó bizonyítási kötelezettségének eleget tett. Amennyiben pedig az elsőfokú bíróság a felperesi követelés összecszerúségét nem látta igazoltnak, úgy fel kellett volna hívnia a felperest, hogy szakértővel bizonyíthassa a perbeli betonacél értékét.

Alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására és felperes perköltségben marasztalására irányult osztva az ítéletben kifejtett jogi érveket. Hivatkozott az alperes az elsőfokú eljárásban is előadott azon érvelésére, miszerint a perbeli betonacél szerződéses jogviszonyok keretei között került az alperes tulajdonába, így a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem alkalmazhatók. Felperes a követelését a S.M. Kft.

felszámolási eljárásában hitelezői igényként bejelentette, így annak megtérítésére a felszámolási eljárás befejezéséig a csődtörvény szabályai az irányadóak. Utalt az alperes arra, hogy a felperesnek a S.M. Kft-vel szemben fennálló követelését a társaság megszűnése nem szünteti meg. A követelés a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 68. §-a szerint a volt taggal szemben – és nem az alperessel szemben – érvényesíthető. Hivatkozott az alperes arra is, hogy amennyiben vagyoni előny előállt, az nem az alperesnél jelentkezik.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, az általa elfoglalt jogi állásponttal és annak indokaival az ítéletábra – az alábbi kiegészítéssel – egyetért.

Az elsőfokú bíróság a keresetet arra hivatkozással utasította el, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a S.M. Kft. által a ki nem fizetett számlákból eredő, felperest ért vagyoni hátránnyal összefüggésben az esetleges vagyoni előny az alperesnél jelentkezett-e és ha igen, milyen összegben.

Egyetértve azzal, hogy a gazdagodás ténye alperes javára – jelen tényállás mellett - nem igazolt, az ítéletábra álláspontja szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai a közvetett vagyoneletelődások rendezésére nem alkalmasak. A Ptk. 361. §. (1) bekezdése – a jogalap nélküli vagyoni előny visszatérítésének kötelezettsége – a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok hiányában is kizárólag a közvetlenül hátrányt szenvedő fél és vagyoni előnyhöz jutó fél között bekövetkezett gazdagodás rendezésére alkalmas.

Felperes és az alperes között közvetlen jogviszony nincs, azonban a felperes a S.M. Kft. és az alperes között olyan szerződéses kapcsolatok állnak fenn, amelyek keretét biztosítanak a vagyonmozgások rendezésére még abban az esetben is, ha a szerződési lánc egyik alanya felszámolás alá került.

Az ítéletábra a fenti kiegészítéssel a megyei bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján hagyta helyben.

Győri Ítéletábra Gf.IV.20.402/2009/5.szám